

for, at vi saa hurtig som muligt kunde komme bort fra Statsgjælden; thi Statsgjælden medfører jo Renten, og Renten er jo det, som muliggjør Kapitalisterne at samle Kapitaler, uden at røre deres Haand til det Allermindste, Renten er det, som gjør det muligt for Kapitalisterne bestandig yderligere og yderligere at danne Kapitaler, bestandig yderligere at udbytte deres Medlemmer paa det private Omraade. Staterne gaa i Spidsen for at bringe den størst mulige Rente til de private Kapitalister, og hvorledes gaar det saa med de private Folk? De nødes jo ogsaa mere og mere til at søge til Kapitalisterne, og Renten til dem vil mere og mere udgjøre Hoveddelen af de Børder der paahvile deres Medborgere i Industrien og Landbruget, men det ærede Medlem tager desuagtet ikke i Betænkning at staa her og være med til at mene, at en Forøgelse af Statsgjælden er en naturlig Ting. Altsaa en Forøgelse af Renten, en Forbedring af Kapitalisternes Forhold i det Hele taget maa blive Følgen af, at Renten kommer til at florere i endnu højere Grad, end Tilfældet er. Det ærede Medlem er selvfølgelig eller ifølge hans hele Standpunkt mærkverdigt nok imod Statsdrift og advarde i Slutningen af sit Foredrag indtrængende imod, at Staten blev Industridrivende i nogen videre omfattende Grad. Han siger, at Frikonkurrencens Herredømme sikkert i alle Maader tilfredsstiller de væsentligste Krav; han siger, at det er de for alle Parter og for Landet i sin Helhed gunstigste økonomiske Forhold. Jeg kunde nu nok lide at høre det ærede Medlem meddele os her i Tinget, hvilke gunstige Resultater den frie Konkurrence har bragt for den store Del af Befolkningen. Jeg antager nemlig, at det ærede Medlem er enig med mig i, at den arbejdende Befolkning og Landhøstanden ogsaa udgjøre Parter af den danske Befolkning, og det ganske væsentlige Parter; men hvor ere de gunstige Resultater, som den frie Konkurrence har bragt disse Dele af Befolkningen? Har den frie Konkurrence, spørger jeg det ærede Medlem, ikke bragt Forstyrrelse ind i vore økonomiske Forhold, bragt Forvirring ind i Produktionsforholdene, som medfører for hvert Aar, der gaar, at Arbejdsløsheden bliver større og større, at Udbytningen for Arbejdernes Bedkommende bliver større og større, og at Gjælden for Landboernes Bedkommende bliver større og større? Det er en økonomisk Forvirring, som det ærede Medlem burde være med til at afhjælpe i Stedet for at sige, at Konkurrencen har medført de bedst mulige Resultater. Det kunde vist interessere Flere end

mig at høre det ærede Medlem paavise de gunstige Resultater, som den frie Konkurrence har bragt os, og hvor vi have dem nu for Diebliffet. Det forekommer mig virkelig, at vi have alt Andet end gunstige Resultater af den frie Konkurrence og Privatkapitalismen. Men det forekommer mig ogsaa, at det ærede Medlem er i Strid med sig selv, naar han taler om, at Staten ikke skal være Industridrivende i nogen videre omfattende Grad, thi det er en Rendsgjerning, at Staten er Industridrivende paa mange Omraader, og jeg har aldrig hørt, at det ærede Medlem var imod det. Jeg har ikke hørt, at det ærede Medlem var imod den nye Geværfabrik. Da Staten selv skulde til at fabrikere Geværer, tror jeg, at det ærede Medlem med et let Hjerte stemte for, at Staten overtog Tilvirkningen af denne saa nyttige Gren af Samfundsproduktionen. Det ærede Medlem er sikkert ikke uvidende om, at Staten fabrikkerer Krudt efter den størst mulige Maalestok, eller om, at vi have et stort Skibsværft, som drives for Statens Regning, hvor Skibene bygges under Ledelse af Statens egne Embedsmænd. Det ærede Medlem kan sige, at det kun er paa de militære Omraader, men hvorfor i al Verden kan det ikke lige saa godt gøres paa de civile som paa de militære Omraader? Jeg er af den Mening, at det Militære har en underordnet Betydning, medens det vilde være af stor Betydning, om Staten greb ind paa de civile Omraader. Der er en Industriegren til, som Staten driver paa sin egen Regning, det er Klædefabrikationen, og den dermed i Forbindelse staaende Munderingsfabrikation. Staten er altsaa baade Fabrikant af Klæde og Skræder i dette Ords egentlige Betydning, og det er dog vel ogsaa en Industri. Nu er det jo saaledes, at for et Par Aar siden — jeg huster ikke, om det var i Fjor eller i Forfjor — havde vi en Post paa Finantsloven, hvorpaa Ministeren androg om en Udvidelse af Statens Klædefabrikation; han ønskede at være Industridrivende i større Grad, end han allerede da var paa dette Omraade. Han fremhævede, at Staten leverer et udmærket Produkt, og der blev sagt, at det ikke alene skulde være til Militære, nei, Folket i det Hele følte Trang til et temmelig stort Forbrug af dette Produkt, fordi det er saa udmærket, som det er. Jeg er sikker paa, at det ærede Medlem da var i fuldstændig Overensstemmelse med Regjeringen. Det ærede Medlem ryster paa Hovedet, saa beklager jeg, at jeg har taget fejl. Der bliver saa dog eet Punkt, hvor det ærede Medlem ikke følger sin Regjering; det kan